

overhoop

Samen voorbij trauma
Van preventie tot herstel

Opgroeien

Vlaanderen
is kansrijk opgroeien

SAMEN VOORBIJ TRAUMA

Van preventie tot herstel

Overhoop

Project van de Koning Boudewijnstichting in opdracht van de Vlaamse Overheid

Overhoop is vooral een verhaal ‘over hoop’ en over veerkracht, omdat er in preventie, aanpak en herstel van ontwikkelingstrauma ook kansen liggen.

overhoop

INHOUD

1. WAT IS STRESS?
2. WAT ZIJN ACE'S?
3. GEVOLGEN VAN TRAUMA/ACE'S
4. WAT ZIJN PACE'S?
5. WAT KAN IK DOEN?
6. MEER WETEN?
7. WAT GAAN WE DOEN?

1. WAT IS STRESS?

Stress = mentale en fysieke toestand die we voelen wanneer we iets moeilijk of bedreigend ervaren

→ Helpt ons te beschermen tegen uitdagingen en bedreigingen én om ons aan te passen aan veranderingen; vaak nuttig en belangrijk

Stressrespons = keten van gebeurtenissen; belang van herstel

The good: positieve stress, daagt uit en laat groeien (vb. leren fietsen)

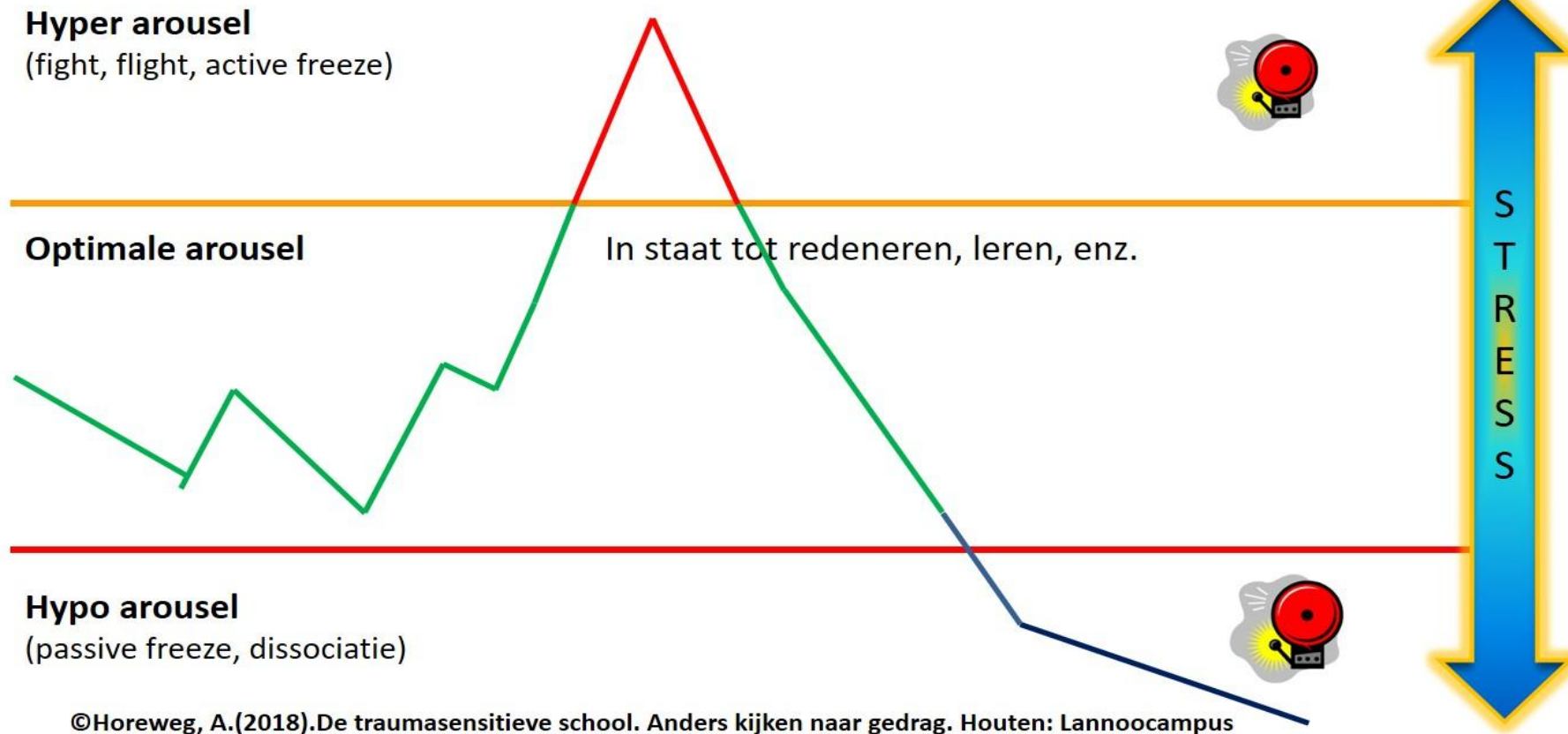
The bad: matig tot ernstige stress, maar steun vanuit omgeving; geen blijvende veranderingen in stresssysteem (vb. scheiding ouders + veilige, warme omgeving)

The ugly: terugkerende of aanhoudende stress + onvoldoende steun, blijvende ontregeling stressnetwerk (vb. armoede, geweld)

“Vensterke”

Window of Tolerance

2. WAT ZIJN ACE'S?

ACE: ADVERSE CHILDHOOD EXPERIENCES

- Het aantal gebeurtenissen is een structurele voorspeller van het risico op gezondheidsproblemen
- Vanaf 4 of meer ACE'S wordt het risico verhoogd op ontwikkelingstrauma
- De helft van de kinderen en jongeren wordt blootgesteld aan een of meerdere ingrijpende negatieve ervaringen voor de leeftijd van achttien jaar.

lichamelijke mishandeling

psychische mishandeling

seksueel misbruik

lichamelijke verwaarlozing

psychische verwaarlozing

getuige van geweld tussen ouders

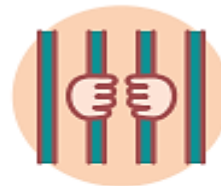
echtscheiding van ouders

ouder met een psychische ziekte

ouder met verslavingsproblemen

gezinslid in de gevangenis

opgroeien in structurele armoede

overlijden van een ouder

chronisch pesten

3. GEVOLGEN VAN TRAUMA/ACE'S

Stress in de kindertijd, vnl. chronische stress, kan functioneren en groei van hersenen verstoren

- Invloed op hoe ze wereld waarnemen en info verwerken
- Letten vaak op gevaar, zelfs wanneer er geen bedreiging is
 - Kan hen over- of ongevoelig maken voor prikkels
- Minder energie in de hersenen voor ontwikkelen van een gezond regulatiesysteem

Negatieve lichamelijke, psychische en sociale gezondheidssuitkomsten

ernstige
obesitas

diabetes

depressie

angststoor-
nissen

zelfbeschadiging
en suïcide

Soa's / HIV

hart- en
vaatziekten

kanker

herseneninfarct

longziektes,
astma, COPD

hoog
ziekteverzuim

werkeloosheid

schooluitval

4. WAT ZIJN PACE'S?

BESCHERMENDE FACTOREN TEGEN DE EFFECTEN VAN NEGATIEVE JEUGDERVARINGEN

Hulpbronnen

Wonen in een
schoon en
veilig thuis met
voldoende eten

Het volgen van
goed onderwijs

Een hobby
hebben

Fysiek actief
zijn en/of
een sport
beoefenen

Structuur en
routine hebben

Steun uit de omgeving

i

De eerste
factor is
het meest
belangrijk.

Onvoorwaarde-
lijke liefde
van ouder/
verzorger

Een beste
vriend(in)
hebben

Vrijwilligers-
werk of op een
andere manier
bijdragen aan
de gemeen-
schap

Onderdeel zijn
van een
(sociale)
groep

Een mentor/
vertrouwens-
persoon
hebben buiten
het gezin

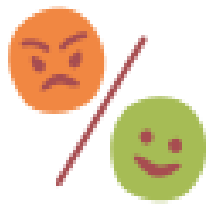
EFFECTEN VAN BESCHERMENDE FACTOREN IN DE KINDERTIJD

Minder vaak
obesitas

Minder vaak
depressie en
angst

Minder vaak
persoonlijk-
heidsstoornis-
sen

Beter slapen

Het gevoel meer controle
over eigen successen en
falen te hebben

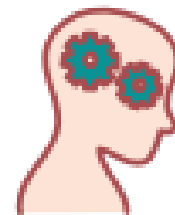
Minder vaak
roken

Minder stress-
klachten

Minder vaak
middelen-
gebruik

Beter executief
functioneren

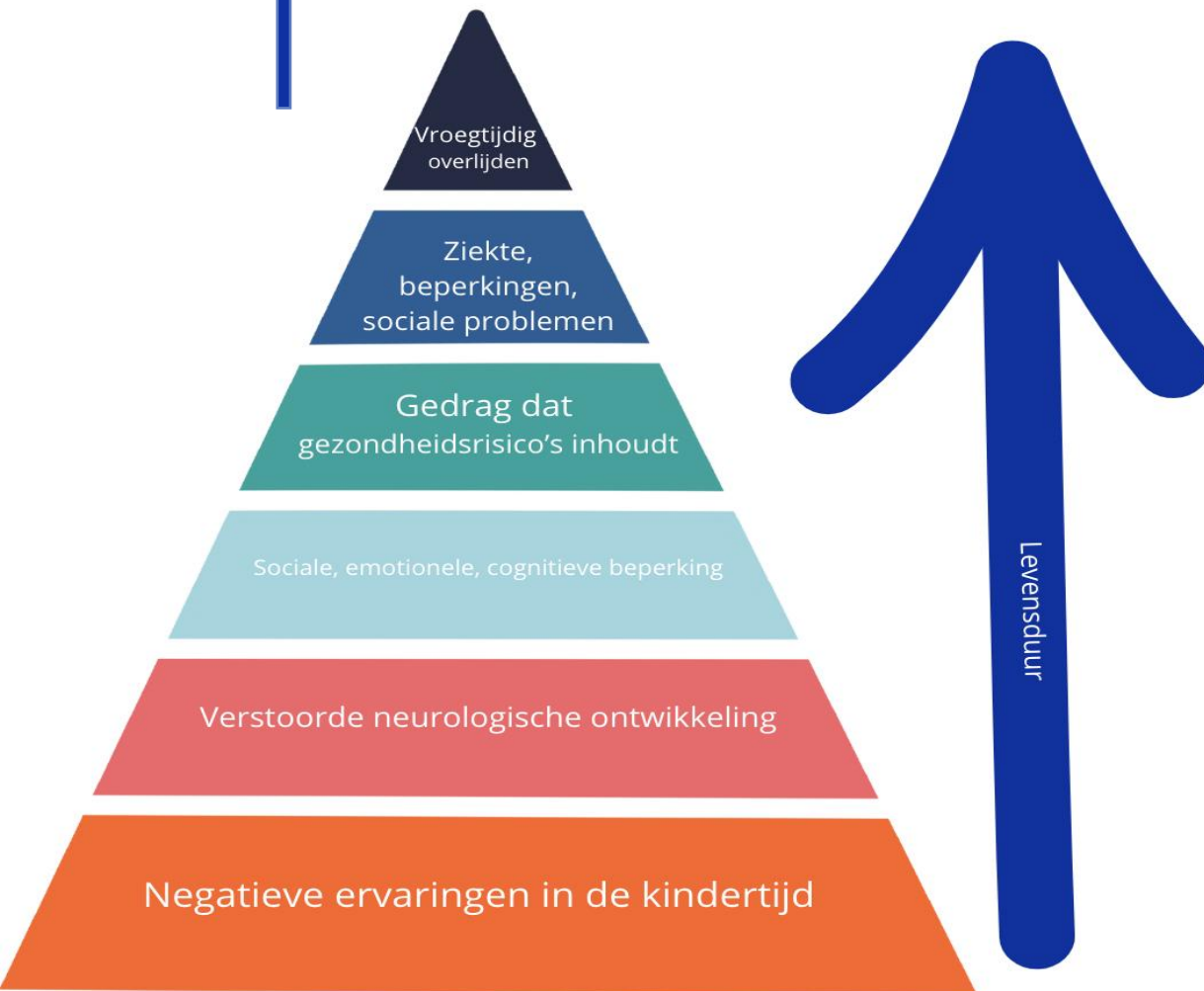

Gezondere
levensstijl

Hechtere
familiebanden

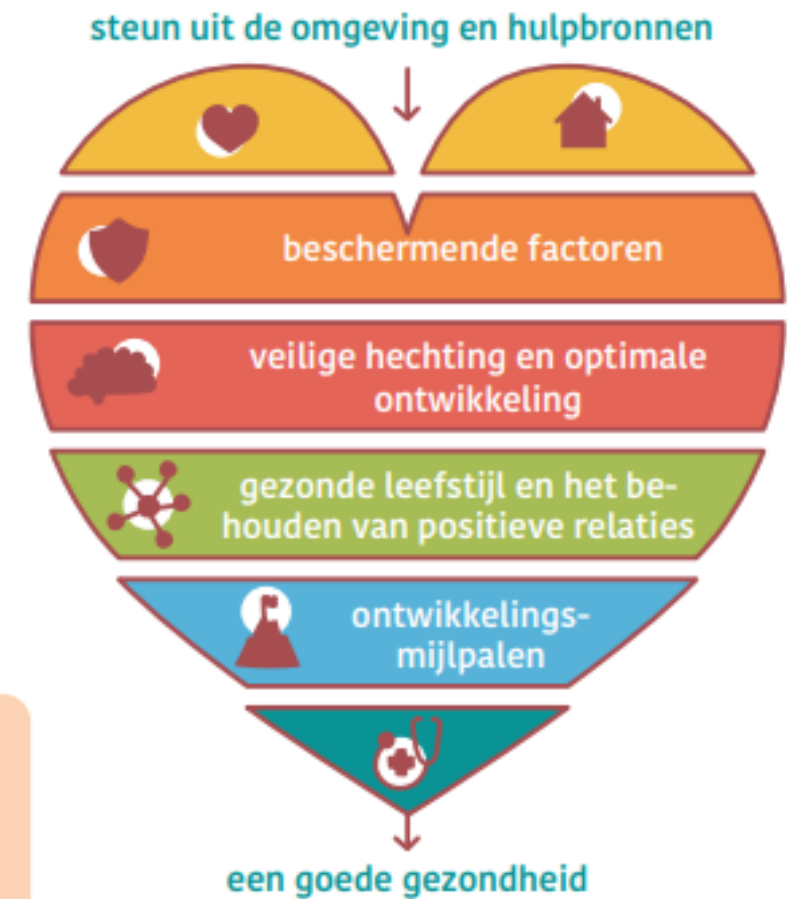
HET HART MODEL

Dit model is het omgekeerde van de ingrijpende jeugdervaringen. Steun uit de omgeving en hulpbronnen vormen de basis voor een goede gezondheid, ondanks ingrijpende jeugdervaringen.

Beschermende factoren verlagen de kans op negatieve uitkomsten van ingrijpende jeugdervaringen

5. WAT KAN IK DOEN?

ZORG- EN HULPVERLENERS KUNNEN DOOR HUN POSITIE

- Ongerustheden opmerken
- Kinderen een veilige omgeving bieden, ook wanneer het kind thuis geen veilige omgeving kent

Ongerustheden opmerken: het 'niet pluis' - gevoel

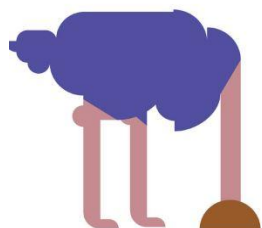
- Verontrusting = wanneer we ons zorgen maken over de mogelijke aantasting van de lichamelijke of psychische integriteit
- Inschatten van gevolgen en risico's van mogelijke acties; niets doen is ook een actie!
- Geen 'one size fits all' → = werken in onzekerheid
- Vb. ABC stappenplan (<https://www.vertrouwenscentrum-kindermishandeling.be/wp-content/uploads/2024/11/verontrusting-zelfstandige-onthaalouder-stappenplan.pdf>)

Wees **geen speurneus**:
Tunnelvisie, blikvernaauwing

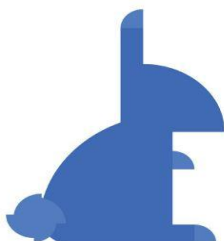
Wees **geen prins op het witte paard**:
neemt onmiddellijk acties,
geeft aan dat alles goed
komt voor het kind

Wees **geen struisvogel**:
Steek je hoofd niet in
het zand, ziet geen
signalen

Wees **geen mol**:
Neemt concrete stappen
maar licht het kind niet in
over de stappen.

Wees **geen angsthaas**:
Geraakt in paniek dat
acties negatieve
gevolgen heeft voor het
kind

www.kimiwa.be

Veilige omgeving bieden

- Inzetten op [PACE'S!](#)
- Oprechte nieuwsgierige houding, luisterhouding: Probeer vooral te luisteren en niet te oordelen. Geef erkenning aan het gevoel, je hoeft niet altijd een pasklaar antwoord te kunnen bieden.
- Gezien en gehoord worden, 'wetende getuige'
- Stress aan de overkant geeft stress aan de binnenkant. Een kalm brein is besmettelijk, probeer zelf je rust te bewaren, dan kan het kind/ouder dit overnemen.
- Zeg wat je doet en doe wat je zegt, kinderen/ouders hebben duidelijkheid en voorspelbaarheid nodig.
- Als een kind/ouder uit zijn raampje is zegt hij/zij vaak dingen die ze niet menen, probeer deze dingen niet persoonlijk te nemen.
- Bouw een netwerk rond de cliënt van hulpverleners, maar zeker ook van vrijetijdsbesteding, context, vriendjes...

Ook wanneer je niet rechtstreeks met kinderen werkt – ouders versterken zonder te culpabiliseren
(iedereen doet zijn best)

Ouderschap versterken

Iedere ouder is gebaat bij deze factoren die ouderschap helpen versterken. Ze helpen voorkómen dat stress stapelt.

Zet in op het versterken van ouders, in beleid én praktijk! Zo draag je eraan bij dat kinderen gezond en veilig opgroeien.

Heb oog voor de kwetsbaarheid en complexiteit van ouderschap

Help stressfactoren voor ouders reduceren

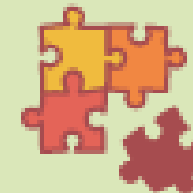
Bied sociale en praktische steun aan ouders

Geef ouders informatie over effect van eigen ingrijpende jeugdervaringen op opvoeding

Zorg voor passende hulp aan ouders

Help ouders opvoedvaardigheden ontwikkelen

Draag bij aan een maatschappij die solidair is met ouderschap

6. MEER WETEN?

- [OverHoop](#)
- [Kindreflex](#)
- [Kennisclips OverHoop UCLL](#)
- [Veilig en veerkrachtig opgroeien | Augeo Foundation](#)
- [Kimiwa](#)
- 1712
- Anoniem consult: OCJ, VK,..
- [Nupraatikerover](#) - Chat seksueel geweld, mishandeling, verwaarlozing. Anoniem en gratis
- [Home - rustbox.be](#)
- [BABO](#): Geweld in het gezin bespreekbaar maken met jonge kinderen
- [Gids voor het bieden van trauma-sensitieve zorg in de kinderopvang](#)
- ...

7. WAT GAAN WE DOEN?

Ingediend werkplan

Focus = Communicatie en bewustmaking

- Het landschap, netwerk, aanbod en te betrekken sleutelfiguren in kaart brengen
- Vormingsaanbod op maat
 - Richting professionals
 - Richting doelgroep
- (Betere) verbinding creëren tussen de eerste- en tweede lijn

SAMEN VOORBIJ TRAUMA

Van preventie tot herstel

Vragen?

info@elzdruivenstreek.be

Opgroeien

Vlaanderen
is kansrijk opgroeien

DANKJEWEL!

SAMEN VOORBIJ TRAUMA

Van preventie tot herstel

Koning
Boudewijnstichting

Samen werken aan een betere samenleving